

А.О. Давидова¹, А.А. Пономарьова²

¹Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, м. Київ, 01004 Україна
e-mail: anasta3Kz@gmail.com

²Національний природний парк "Нижньодніпровський"
вул. Петренко, 18, м. Херсон, 73000 Україна
e-mail: ponomareva.pzf@gmail.com

<https://doi.org/10.53904/1682-2374/2019-21/62>

КЛАСИФІКАЦІЯ ВОДНИХ БІОТОПІВ НПП "НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ"

Збереження біорізноманіття, вища водна рослинність, об'єкти ПЗФ

КЛАСИФІКАЦІЯ ВОДНИХ БІОТОПІВ НПП "НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ". А.О. Давидова, А.А. Пономарьова. – У повідомленні наведено класифікаційну схему водних біотопів, яка базується на попередніх синтаксономічних дослідженнях рослинності пониззя Дніпра.

КЛАССИФИКАЦИЯ ВОДНЫХ БИОТОПОВ НПП "НИЖНЕДНЕПРОВСКИЙ". А.А. Давыдова, А.А. Пономарёва. – В сообщении приведена классификационная схема водных биотопов, основанная на предшествующих синтаксономических исследованиях растительности низовья Днепра.

CLASSIFICATION OF WATER BIOTOPES OF NPP "NYZHNYODNIPROVSKYI". А.О. Davydova, А.А. Ponomariova. – The note provides a classification scheme of water biotopes, based on previous syntaxonomic studies of vegetation in the lower Dnieper.

Ознайомлення із даними щодо історії вивчення рослинності у нижній течії Дніпра (Дубина та ін., 2004; Дубина, Дзюба, 2010, 2011) надало нам змогу скласти попередню синтаксономічну схему вищої водної та прибережно-водної рослинності у межах Національного природного парку "Нижньодніпровський", яка відображає фітосоціологічні особливості наведених нижче біотопів. Назви вищих синтаксономічних одиниць (клас, порядок, союз) наводимо за Європейським продромусом рослинності (Mucina et al., 2016), назви асоціацій та їхню приналежність до вищих рангів – за окремими публікаціями про рослинності України (Дубина та ін., 2004). Назви біотопів та їхню співвідносність з біотопами з Резолюції 4 Бернської конвенції та Додатку I Оселищної Директиви – за Національним каталогом біотопів України (2018).

В. Континентальні водойми та водотоки

В1 Постійні водойми

В1.1 Постійні прісноводні непроточні водойми з макрофітною рослинністю

В1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю

Резолюція 4 Бернської конвенції: C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.225 Вільноплаваючі килимки *Salvinia natans*; C1.226 Вільноплаваючі угруповання *Aldrovanda vesiculosa*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; C1.3411 Угруповання водяних жовтеців на мілководдях; C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях.

Додаток I Оселищної Директиви: 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*.

Синтаксономія: Клас *Lemnetea* R. Tüxen ex O. Bolòs et Masclans 1955

Порядок *Lemnetalia minoris* R. Tüxen ex O. Bolòs et Masclans 1955

Союз *Lemnion minoris* R. Tüxen ex O. Bolòs et Masclans 1955

Ас. *Lemnetum minoris* Oberdorfer ex Müller et Görs 1960, *Lemno minoris-Salvinietum natantis* (Slavnić 1956) Korneck 1959, *Spirodeletum polyrrhizae* Koch 1954, *Spirodelo polyrrhizae-Salvinietum natantis* Slavnić 1956, *Lemnetum gibbae* Miyawaki et J. Tüxen 1960,

Wolffietum arrhizae Miyawaki et J. Tüxen 1960, *Wolffio-Lemnetum gibbae* Bennema in Bennema, Sissingh et Westhoff 1943, *Lemnetum trisulcae* Knapp et Stoffers 1962

Союз *Stratiotion* Den Hartog et Segal 1964

Ас. *Hydrocharitetum morsus-ranae* van Langendonck 1935, *Ceratophyllo-Hydrocharitetum* Pop 1962, *Stratiotetum aloidis* Nowinski 1930

Союз *Utricularion vulgaris* Passarge 1964

Ас. *Lemno-Utricularietum* Soy 1947, *Aldrovandetum vesiculosae* Borhidi et Komlydi 1959
Клас *Potamogetonetea* Klika in Klika et Novák 1941

Порядок *Potamogetonetalia* Koch 1926

Союз *Nymphaeion albae* Oberd. 1957

Ас. *Myriophyllo-Nupharetum* Koch 1926, *Nymphaeo albae-Nupharetum luteae* Nowicki 1927, *Potameto natantis-Nupharetum luteae* T. Miller et Gors 1960, *Trapetum natantis* Korpoti 1963

Союз *Potamogetonion* Libbert 1931

Ас. *Najadetum marinae* Fukarek 1961, *Najadetum minoris* Ubrizsy 1961, *Potametum crispum* Soy 1927, *Potametum pectinati* Carstensen ex Hilbig 1971, *Potametum lucentis* Hueck 1931, *Potametum perfoliati* Miljan 1933, *Potametum sarmatici* Dubyna 2006, *Elodeetum canadensis* Nedelcu 1967, *Myriophylletum spicati* Soy 1927, *Myriophylletum verticillati* Nowinsky 1930, *Myriophyllo-Potametum perfoliati* Soy 1934, *Potameto perfoliati-Vallisnerietum spiralis* Losev et Golub in Golub et al. 1991

В1.2 Постійні солоні та солонуваті непроточні водойми з макрофітною рослинністю

Резолюція 4 Бернської конвенції: С1.5 Постійні внутрішньоконтинентальні солоні і солонуваті водойми.

Синтаксономія: Клас *Potamogetonetea* Klika in Klika et Novák 1941

Порядок *Zannichellietalia pedicellatae* Schaminée, Lanjouw et Schipper ex Mucina et Theurillat *ined.*

Союз *Zannichellion pedicellatae* Schaminée, Lanjouw et Schipper ex Passarge 1996

Ас. *Potameto-Zannichellietum pedicellatae* Soy 1944

В2 Тимчасові водойми

В2.1 Тимчасові прісноводні водойми

В2.1.3 Мілкі стоячі та тимчасові водойми з макрофітною рослинністю

Резолюція 4 Бернської конвенції: С1.3411 Угрупування водяних жовтеців на мілководдях; С1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях.

Синтаксономія: Клас *Potamogetonetea* Klika in Klika et Novák 1941

Порядок *Callitricho hamulatae-Ranunculotalia aquatilis* Passarge ex Theurillat in Theurillat et al. 2015

Союз *Ranunculion aquatilis* Passarge ex Theurillat in Theurillat et al. 2015

Ас. *Ranunculium aquatilis* Géhu 1961, *Batrachietum circinati* Segal 1965, *Batrachietum rionii* Hejné et Husok in Dykujovo et Kумт 1978, *Hottonietum palustris* Sauer 1947

В3 Водотоки

В3.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки

В3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією

Резолюція 4 Бернської конвенції: С2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; С2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків.

Додаток I Оселищної Директиви: 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*.

Синтаксономія: Клас *Potamogetonetea* Klika in Klika et Novák 1941

Порядок *Potamogetonetalia* Koch 1926

Союз *Nymphaeion albae* Oberd. 1957

Ас. *Myriophyllo-Nupharetum* Koch 1926, *Nymphaeo albae-Nupharetum luteae* Nowicki 1927, *Potameto natantis-Nupharetum luteae* T. Miller et Gors 1960, *Polygonetum amphibii* Soy 1927, *Nymphoidetum peltatae* Bellot 1951, *Trapetum natantis* Korpoti 1963

Союз *Potamogetonion* Libbert 1931

Ас. *Potametum crispum* Soy 1927, *Potametum pectinati* Carstensen ex Hilbig 1971, *Potametum lucentis* Hueck 1931, *Potametum perfoliati* Miljan 1933, *Potametum sarmatici* Dubyna 2006, *Myriophylletum spicati* Soy 1927, *Myriophylletum verticillati* Nowinsky 1930, *Myriophyllo-Potametum perfoliati* Soy 1934, *Potameto perfoliati-Vallisnerietum spiralis* Losev et Golub in Golub et al. 1991.

Попередні дослідження водної рослинності пониззя Дніпра свідчать про значне синтаксономічне та біотопічне різноманіття. Виділено чотири біотопи, у межах яких виділено 2 класи, 4 порядки, 7 союзів та 44 асоціації. Складена класифікаційна схема біотопів проілюструє під час збору фактичного матеріалу (геоботанічних описів вищої водної рослинності) у межах Національного природного парку "Нижньодніпровський" наскільки доречно було обрано ділянки для заповідання і які будуть перспективи для подальшого розширення території НПП.

Дубина Д. В., Нойгойзлова З., Дзюба Т. П. та ін. Класифікація та продромус рослинності водойм, перезволожених територій та арен Північного Причорномор'я. Київ : Фітосоціоцентр, 2004. 200 с.

Дубина Д. В., Дзюба Т. П. Синтаксономическое разнообразие растительности устьевой области Днепра. IV. Класс *Potametea Klika* in *Klika et Novák* 1941. *Растительность России*. 2010. № 16. С. 3–26.

Дубина Д. В., Дзюба Т. П. Синтаксономическое разнообразие растительности устьевой области Днепра. V. Класс *Lemnetea R. Tüxen* ex O. Bolòs et Masclans 1955. *Растительность России*. 2011. № 17–18. С. 33–44.

Mucina L. et al. Vegetation of Europe: hierarchical floristic classification system of vascular plant, bryophyte, lichen, and algal communities. *Applied Vegetation Science*. 2016. Vol 19, № 1. С. 3–264.

Національний каталог біотопів України / за ред. А. А. Куземко, Я. П. Дідуха, В. А. Онищенко, Я. Шеффера. Київ : ФОП Клименко Ю.Я., 2018. 442 с.

Рекомендує до друку
В.В. Шаповал